

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2023; 9(4): 168-172

© 2023 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 07-10-2023

Accepted: 12-11-2023

ಡಾ. ರಾಮದಾಸ ಪ್ರಭು

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಡಾ.
ಜಿ ಶಂಕರ್ ಸರಕಾರಿ
ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ
ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ
ಕೇಂದ್ರ ಅಜ್ಜರಕಾಡು
ಉಡುಪಿ, ಕರ್ನಾಟಕ,
ಭಾರತ

Corresponding Author:

ಡಾ. ರಾಮದಾಸ ಪ್ರಭು

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಡಾ.
ಜಿ ಶಂಕರ್ ಸರಕಾರಿ
ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ
ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ
ಕೇಂದ್ರ ಅಜ್ಜರಕಾಡು
ಉಡುಪಿ, ಕರ್ನಾಟಕ,
ಭಾರತ

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ

ಡಾ. ರಾಮದಾಸ ಪ್ರಭು

ಪರಿಚಯ

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ನೆನಪಾಗುವುದು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೂಡ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನೇ ಓದುವ ನಮಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಂದು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಜಟಿಲವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಗಳ ಬದಲು, ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದೇವೆ. ಸಮಾಜ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಸಮಾಜ ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಸಮಾಜ ಕೂಡ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜವೂ ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗ ಕೆಲವು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇರಬಹುದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು.

ವಿದೇಶೀ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಂದ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಬೇರೆಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ, ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಬದಲಾಗುವುದರಿಂದ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲಿಸಿವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಕೆಳಸ್ತರಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿವೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪೋಷಕರೂ, ರಕ್ಷಕರೂ ಆದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳು ಕೂಡ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬಲ ಗಳಿಸಿದಾಗ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದಾಗ, ಅವರಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನ.

ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ವೇದಕಾಲೀನ ಸಮಾಜ ಪಶುಪಾಲನಾ ಸಮಾಜವಾಗಿತ್ತು. ಗೋವುಗಳೇ ಅಂದಿನ ಜನರ ಸಂಪತ್ತಾಗಿದ್ದವು.

ವೇದಕಾಲೀನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಗೋಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಗ್ರಹಣಗಳೇ ಅಂದಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆರ್ಯರ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ರಥದ ಉಪಯೋಗ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ರಥಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ರಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ರಥಕಾರನಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವೇದಕಾಲೀನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ರಥಕಾರನಿಗೂ ಕರಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ರಥಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಇನ್ನಿತರ ಅಂಗಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ರಥಕಾರನಿಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕುಸಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಗುಪ್ತಾನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಕರಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧ ವರ್ಣವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಳಸ್ತರಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಲಿಪಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದಗಳನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ವಿನಾ ಬರೆದಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಥಾ, ನಾರಾಶಂಸಿ, ದಾನಸ್ತುತಿ, ಆಖ್ಯಾನ, ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ವೀರಾದಿವೀರರ, ಋಷಿಮುನಿಗಳ ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವೀರಯೋಧರ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳ ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನೂ, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳಿ, ಅವರ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟು

ಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ವರ್ಗ ಒಂದಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಸೂತ -ಮಾಗಧರು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗಾಥಾ, ನಾರಾಶಂಸಿ, ಆಖ್ಯಾನ, ದಾನಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡಲು ಲಿಪಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸೂತ ಮಾಗಧರಂಥ ಸ್ಮರಣೆಕಾರರ ಸೇವೆ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸೂತ ಮಾಗಧರಿಗೆ ವೇದ ಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಷ್ಟೇ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ವೇದೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯ ಬಳಕೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಗೌರವ, ಸ್ಥಾನಮಾನಾದಿಗಳು ದೊರೆತವು. ಸೂತ-ಮಾಗಧರಂತಹ ಸ್ಮರಣೆಕಾರರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಅವರು ಉದ್ಯೋಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಿರಬೇಕು. ಆಗ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕುಸಿದವು. (ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಸೂತ ಪುತ್ರ ಎಂದು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು).

ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಾರರಾದ 'ಪಾಣಾರ್' ರಚಿಸಿದ ಗೀತೆಗಳಿವೆ. ಈ 'ಪಾಣಾರ್' ವೇದಕಾಲೀನ ಸೂತ-ಮಾಗಧರನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಹೋಲುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗಮ ಕಾಲದ ಬುಡಕಟ್ಟುನಾಯಕರ ಶೌರ, ಸಾಧನೆ, ದಾನಪ್ರಿಯತೆ, ಬಲಿದಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಚಲಿಸುವ ವರ್ಗವೇ ಈ ಪಾಣಾರ್, ಇವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ನಾಯಕರಿಂದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಸಂಗಮ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಇದು ಕೂಡ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಪಾಣಾರ್ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಕೃಷಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವರ್ಗಭೇದ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ಆಗ ಚೋಳ, ಚೇರ, ಪಾಂಡ್ಯರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಪಾಣಾರ್ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮಿಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ, ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಮಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಚೋಳ, ಪಾಂಡ್ಯರು ಸಫಲರಾದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಾಡುಗಾರರಾದ ಪಾಣಾರ್, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರಥಕಾರ, ಸೂತ-ಮಾಗಧ ಮತ್ತು ಪಾಣಾರ್ ವರ್ಗಗಳು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಮುಖ ಚಲಿಸಿದ್ದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ.

ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಧಾರಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಗತಿ ಇದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಬಹುತೇಕ ರಾಜವಂಶಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ. ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪತನವಾದ ನಂತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳದ್ದೇ ಕಾರುಬಾರು. ಆಗ ಹಲವು ವಿದೇಶೀ ಪಂಗಡಗಳು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದವು. ಇಂಡೋ-ಗ್ರೀಕರು, ಪಾರ್ಥಿಯನ್ನರು, ಶಕರು, ಕುಶಾನರು ಮತ್ತು ಹೂಣರು ಭಾರತದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಹಿಂದೆ ವಿದೇಶೀಯರನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು. ಮ್ಲೇಚ್ಛರೆಂದೂ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿರುವರೆಂದೂ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ವಿದೇಶೀಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ಬೇಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದೇಶಿ ವಂಶಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯ ರಾಜವಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಾತುರ್ವಣ್ಯದ ರಕ್ಷಕರೂ, ವರ್ಣಸಂಕರವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದವರೂ ತಾವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಶಾತವಾಹನರು ವಿದೇಶೀ ಶಕರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಹಿಲ ವಂಶಸ್ಥರು ಹೂಣರ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ವಿದೇಶೀ ಪಂಗಡಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ವೈದಿಕ ಅಥವಾ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂದಾನ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದವು. ಇಂಡೋ-ಗ್ರೀಕರ ದೊರೆ ಮೆನಾಂಡರ್ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ 'ಮಿಲಿಂದ' ನಾದ. ಗ್ರೀಕರ ರಾಯಭಾರಿ ಹೆಲಿಯೊಡೊರಸ್ ಭಾಗವತ ಪಂಥ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಶಕ ವಂಶದ ದೊರೆ ನಹಪನ, ಇವನ ಮಗಳು ದಕ್ಷಮಿತ್ರ ಅಳಿಯ ಋಷಭದತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಮಾಡಿರುವುದು ನಮಗೆ ನಾಸಿಕ್ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಕ ದೊರೆ ರುದ್ರದಾಮನ್, ಇವನು

ಶೈವ ಧರ್ಮಿಯ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸನ (ಜುನಾಗಢ) ಹೊರಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕುಶಾನರು ಮೂಲತಃ ಚೀನೀಯರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವೇಮಾಕಡಪೀಸಸ್ ಶಿವನ ಭಕ್ತ; ಕಾನಿಷ್ಕ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಿಯ. ಇವನ ನಂತರದ ದೊರೆ ವಾಸುದೇವ ವೈಷ್ಣವ ಹಾಗೆಯೇ ಹೂಣರ ದೊರೆ ತೊರಮಾನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ. ಇವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಿಹಿರಕುಲ ಶಿವ ಮತ ಸೂರ್ಯನ ಆರಾಧಕ. ಈ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಿದೇಶಿ ಪಂಗಡಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವಿರುವ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ದಾನ, ಧರ್ಮ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ವಿದೇಶೀಯರನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಚ್ಛರೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರಿಗೆ ಚಾತುರ್ವಣ್ಯ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ? ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬೇಕು. ವಿದೇಶೀಯರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಬೇಕು. ಈಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಕರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳು 'ವಾತ್ಸಸ್ತೋಮ' ಎಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಮೇಚ್ಛರನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ 'ವಾತ್ಸಕ್ಷತ್ರಿಯ' ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎಂದರೆ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎಂದು. ಅಂತೂ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ವಾಗಿದ್ದವರು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದರು. ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಿಂದ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೪ನೇ ಶತಮಾನ) ನಾವು ಕೆಲವು ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಾಶದಿಂದ ಭಾರತದ ವಿದೇಶೀ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಅವನತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪುನಃ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಮುಂದೆ ಭಾರತೀಯ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಣಾಮ ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೃಷಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ವಿಘಟನೆಯಾಗತೊಡಗಿದ್ದವು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ತನ್ನನ್ನು ಇತರರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ

ಬದಲಾದವು. ಗುಪ್ತೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. (ಚಂದೇಲರು, ವಾಕಟಕರು, ಪಾಲರು, ಪಲ್ಲವರು, ಗುಹಿಲರು, ಗುಪ್ತರು, ಹೊಯ್ಸಳ, ಚೋಳ). ಇದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕ ವರ್ಗಸಮಾಜವು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಫಲ ಸ್ವರೂಪ.

ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕತ್ವ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ (ಗುಪ್ತೋತ್ತರ ಯುಗ) ಉತ್ತರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭೂ ದಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಭಾರತದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಚಲಿಸಿದರು. ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಭಾವೀ ನಾಯಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಅವರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಅಥವಾ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ವಂಶಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದರು. ಈ ವಂಶಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರಾಜವಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಶ್ವಮೇಧದಂತಹ, ಯಜ್ಞ ತುಲಾಭಾರದಂತಹ ದಾನ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಗ್ರಹಾರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಬೃಹತ್ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಈ ಅರಸರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಈ ಅರಸರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪದವಿ ಬಯಸುವವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯದ ಪದವಿ ಬಯಸುವವನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಿ ಹೊಸ ಹೆಸರು, ಗೋತ್ರ ಜಾತಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪದವಿಗೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಂತಿದುರ್ಗ, ಶಿವಾಜಿ ಮುಂತಾದವರು 'ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ'ವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲದ ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ನಾಯಕರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಂದೆನಿಸಿದರು.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೀನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ ದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಂತ್ರಿಕರನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದು ಇದೆ. ಇವರನ್ನು ಅಂಬಷ್ಯ, ಆಭೀರ, ದ್ರಾವಿಡ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಬಡವರು ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಹಲವು ತರಹದ ಶೂದ್ರ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜಾತಿ, ಉಪಜಾತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂದವು. ವಿದೇಶಿಯರು, ಪಶುಪಾಲಕರು, ಬೇಡರು, ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಂತೆ ಜಾತಿ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಬೆಳೆದವು.

ಗುಪ್ತಾನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಕಾರರಾಗಿ, ಕಂದಾಯದ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿ, ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳ ಬರಹಗಾರರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜನರು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಇವರಲ್ಲ 'ಕಾಯಸ್ಥ' ಎನ್ನುವ ಜಾತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಸ್ಥರು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿ, ಸಾಮಂತ ಅರಸರಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದರು. ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬಲದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾಗುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾಯಸ್ಥರು ಬೆಳೆದದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ. ಇಂದು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಯಸ್ಥರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೀರಿಸಿದ್ದು ಇದೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಿನ್ ಮತ್ತು ಏಕಾಂಗ ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನುನಾವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಇವರು ರಾಜನ ಅಂಗರಕ್ಷಕ ಪಡೆಯವರು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಅಂಗರಕ್ಷಕರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಿಗಳೂ, ಬಲಿಷ್ಠರೂ ಆದರೆಂದರೆ ತಾವೇ ರಾಜನನ್ನು ನೇಮಿಸುವವರೂ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇದು ಈ ವರ್ಗ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ (ಭೂಮಾಲಿಕತ್ವ) ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಮಂಡಸೋರ್ ಶಾಸನ ರೇಷ್ಮೆ ನೇಕಾರರ ಸಂಘ ಸೂರ್ಯ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ರೇಷ್ಮೆ ನೇಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾದಾಗ ನೇಕಾರರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಸೈನಿಕರಾಗಿ, ಕವಿಗಳಾಗಿ, ಬಿಲ್ಲುಗಾರರಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದರಂತೆ. ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕೆಲವು ವರ್ಗಗಳು

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಕೆಳಕ್ಕೂ ಚಲಿಸಿದರೆಂಬುದು ಕೌತುಕದ ವಿಷಯ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ, ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವು. ಆಗ ಭೂಮಿಜ, ಮುಂಡ, ಗೊಂಡ ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವರ್ಗಾಧಾರಿತ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಬೆಳೆದಾಗ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ನಾಯಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನೆರವು ಪಡೆದು ತಾವು ರಜಪೂತ ಕತ್ರಿಯರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಜಯನಗರದ ಪತನಾನಂತರ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕೆಳಗಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಯಲಹಂಕ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಗಳ ಅರಸರು, ಕೃಷಿಕರು, ಬೇಡರು, ಕುರುಬರು ಆಗಿದ್ದರು. ಪುನಃ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬಲದಿಂದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಂದೂ, ಯಾದವರೆಂದೂ ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದರೂ ಆ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ಜೋಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊರಗಿದ್ದ ವಿದೇಶೀಯರಾಗಲೀ ಸ್ಥಳೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಲೀ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಿ ಉಪಜಾತಿ ಮಿಶ್ರಜಾತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಅನುಲೋಮ (ಮೇಲ್ಮಾತಿಯ ಪುರುಷ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದು) ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಲೋಮ (ಮೇಲ್ಮಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಪುರುಷನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವುದು) ವಿವಾಹಗಳೆ ಅಂದರೆ ವರ್ಣ ಸಂಕರಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪೂರ್ವಯೋಜಿತವಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ ಗತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಂದೂ ಕೊನೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಎದುರಿಸಲು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ

ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವ್ಯಕ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

References

1. Bagchi, Prabodh Chandra. Studies in the Tantras; c1939.
2. Chanana, Dev Raj. Slavery in Ancient India; c1990.
3. Jha, Dwijendra Narayan. The Feudal Order. Manohar Publishers and Distributors; c2000.
4. Karashima, Noboru. South Indian History and Society. Delhi : Oxford; c1984.
5. Kosambi, Damodar Dharmanand. An Introduction to the Study of Indian History. Bombay : Popular Book Depot; c1956.
6. Parasher-Sen, Aloka. Mlecchas in Early India; c1991.
7. Sharma, Brij Narain. Social Life In Northern India (a.D. 600-1000); c1966.
8. Sharma, Ram Sharan. Indian Feudalism; c1980.
9. Śūdras in Ancient India. Motilal Banarsidass Publ; c1990.
10. Urban Decay in India, C. 300-c. 1000; c1987.
11. Sharma, and Ram Sharan Sharma. Early Medieval Indian Society. Orient Blackswan; c2003.
12. Thakur, Vijay Kumar. Urbanisation in Ancient India. New Delhi : Abhinav; c1981.
13. Thapar, Romila. Ancient Indian Social History. Orient Blackswan; c1978.
14. From Lineage to State; c1984.
15. Veluthat, Kesavan. The Political Structure of Early Medieval South India; c1993.